

На основу члана 111. став 12. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Министар просвете, науке и технолошког развоја доноси

Правилник о изменама и допунама Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање

Правилник је објављен у "Службеном гласнику РС", бр. 104/2020 од 31.7.2020. године, а ступио је на снагу 8.8.2020.

Члан 1.

У Правилнику о Протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање („Службени гласник РС”, број 46/19) у делу: „ПРОТОКОЛ ПОСТУПАЊА У УСТАНОВИ У ОДГОВОРУ НА НАСИЉЕ, ЗЛОСТАВЉАЊЕ И ЗАНЕМАРИВАЊЕ”, одељак: „УВОД” у ставу 1. речи: „Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон и 10/19)”, замењују се речима: „Законом о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 6/20), Закон о ученичком и студентском стандарду („Службени гласник РС”, бр. 18/17, 55/13, 27/18 – др. закон и 10/19 – др. закон)”, а на крају става 1. брише се тачка и додају се речи: „као и релевантним међународним актима које је ратификовала Република Србија, а којима се регулишу права детета и ученика.”.

У ставу 5. на крају текста додаје се реченица: „У свим поступцима који се тичу детета приоритетни принцип поступања је најбољи интерес детета.”.

Члан 2.

У одељку: „ОБЛИЦИ НАСИЉА И ЗЛОСТАВЉАЊА” став 2. мења се и гласи:

„Насиље и злостављање сматра се насиље запосленог према детету, ученику, другом запосленом, родитељу, односно другом законском заступнику (у даљем тексту: родитељ); ученика према другом детету, ученику или запосленом; родитеља према свом детету, другом детету и ученику, запосленом као и према трећем лицу”.

У ставу 3. реч: „електронско” замењује се речју: „дигитално”.

У ставу 7. речи: „електронско насиље” замењују се речима: „дигитално насиље”.

Члан 3.

У одељку: „ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА, ЗЛОСТАВЉАЊА И ЗАНЕМАРИВАЊА” став 2. тачка 3) мења се и гласи:

„3) истичу и унапређују знања, вештине и ставови потребни за креирање безбедног и подстицајног окружења и конструктивно реаговање на насиље;”.

У тачки 4) испред речи „обезбеђује заштита” додају се речи „унапређује познавање процедура за пријављивање и поступање код детета и ученика, родитеља и свих запослених у случају сумње или сазнања о свим облицима насиља, злостављања и занемаривања”.

У тачки 4) на крају текста тачка се замењује тачком и запетом и додају се тач. 5)–7) које гласе:

„5) подстиче усвајање позитивних норми и облика понашања, учење вештина конструктивне комуникације и развијање емпатије.

6) остварује упознавање са видовима и стратегијама пружања одговарајуће подршке и разумевања различитих облика комуникација и понашања ученика са тешкоћама и сметњама у развоју и инвалидитетом.

7) развијају социоемоционалне компетенције деце и ученика, родитеља и запослених (свест о себи, свест о другима, саморегулација, одговорно доношење одлука и др.).”

У ставу 4. после речи: „примерен потребама,” додају се речи: „специфичностима установе и најбољем интересу детета”.

У пододељку: „Права, обавезе и одговорности свих у установи у превенцији насиља, злостављања и занемаривања после става 3. додаје се нови став 4. који гласи:

„У изразу ИОП а се, уколико постоји потреба, укључује се представник Тима за заштиту ради планирања активности у оквиру ИОПа, а у вези са заштитом од насиља”.

Досадашњи ст. 4–8. постају ст. 5–9.

У досадашњем ставу 6. који постаје став 7. после речи: „активно учествују у раду одељенске заједнице;” додају се речи: „пружају вршњачку подршку;”.

У досадашњем ставу 7. који постаје став 8. речи: „и других родитеља” замењују се речима: „других родитеља и трећих лица”.

Досадашњи став 8. који постаје став 9. мења се и гласи:

„Родитељ не сме својим понашањем у установи да изазове или допринесе појави насиља, злостављања и занемаривања према детету, ученику, запосленом, другом родитељу и трећим лицима, а када то учини директор је дужан да одмах о томе обавести јавног тужиоца и полицију, а након тога електронским путем надлежну школску управу”.

После става 9. додаје се став 10. који гласи: „Родитељ има обавезу и одговорност, у складу са законом којим се уређују основане система образовања и васпитања, да на позив школе узме активно учешће у свим облицима васпитног рада са учеником, односно да сарађује са школом у поступку заштите ученика од насиља. Ако се родитељ не одазове на позив школе, у складу са законом школа подноси прекршајну, односно кривичну пријаву за утврђивање одговорности родитеља и обраћа се надлежном центру за социјални рад да против родитеља предузме мере из своје надлежности.”.

У пододељку: „Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања”, у ставу 2. после речи: „безбедности,” додају се речи: „односно свих аспеката школске средине,”.

У ставу 2. после речи: „присутности различитих облика насиља, злостављања и занемаривања” брисати речи „у установи”.

У ставу 3. тачка 10) после подтачке (4) додаје се подтачка (4а) која гласи:

„(4а) број и ефекте оперативних планова заштите;”.

У пододељку: **„Тим за заштиту од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања”** у ставу 2. на крају текста додаје се реченица која гласи: „Када тим разматра конкретне ситуације насиља у обавези је да поступа у складу са законом којим се уређује заштита података о личности.”

У ставу 3. тачка 1) мења се и гласи:

„1) припрема програм заштите у складу са специфичностима установе и утврђеним мерама за унапређивање на основу анализе стања;” .

Члан 4.

У одељку: „ИНТЕРВЕНТНЕ АКТИВНОСТИ” у ставу 2. после речи: „родитеља и запосленог” запета се замењује тачком и запетом и додају се речи: „ученика и запосленог,”.

После става 3. додаје се пододељак: **„Заштита запослених”**, који гласи:

„Заштита запослених

Установа је дужна да интервенише увек када постоји сумња или сазнање да запослени трпи насиље од стране ученика, родитеља или трећег лица у установи или за време организовања активности установе.

Када је ученик починилац насиља према запосленом, директор је дужан да одмах обавести родитеља и центар за социјални рад; да покрене васпитно-дисциплински поступак, и да изрекне васпитно-дисциплинску меру, у складу са законом, а ако постоје елементи кривичног дела или прекршаја, пријаву поднесе надлежном јавном тужилаштву односно прекршајном суду.

Када је родитељ или треће лице починилац насиља према запосленом директор је дужан да одмах обавести јавног тужиоца и полицију.”

У пододељку: **„Разврставање насиља, злостављања и занемаривања по нивоима”**, у ставу 1. речи: „(дете–дете, ученик–ученик, дете и ученик–запослени)” замењују се речима: „(ученик–ученик, ученик–дете)”. У ставу 1. на крају текста додаје се реченица: „Процена нивоа насиља се доноси на основу анализе интензитета, степена ризика, трајања и учесталости понашања, последица, броја учесника, узраста и карактеристика развојног периода детета, односно ученика.”.

После става 1. додају се ст. 2. и 3. који гласе:

„На предшколском узрасту у складу са развојним карактеристикама узраста говоримо о сукобима међу децом и агресивном понашању. Тим за заштиту детета у предшколској установи приликом анализе ситуације и доношења плана активности у раду са дететом и породицом узима у обзир учесталост понашања, трајање, интензитет, последице, степен ризика по учеснике ситуације, карактеристике развојног периода и индивидуалне карактеристике детета.

У реализацију плана активности укључује се родитељ детета. Уколико укључивање породице није у најбољем интересу детета, установа на основу стручног мишљења Тима за заштиту укључује надлежни центар за социјални рад. У складу са проценом ризика и потребама детета укључују се и други системи из спољашње мреже заштите у складу са својом надлежностима (систем социјалне заштите, систем здравствене заштите).”

У делу: „Трећи ниво” после става 7. додаје се став 8. који гласи:

„У дому ученика понављање лакших повреда обавеза третира се као тежа повреда обавеза у складу са законом којим је уређен ученички и студентски стандард. У дому ученика васпитно-дисциплински поступак се води у складу са законом којим је уређен ученички и студентски стандард.”

У пододелу: **„Интервенција према нивоима насиља, злостављања и занемаривања”** у ставу 4. реч: „васпитач” замењује се речима: „главни васпитач у дому”.

У ставу 5. после реченице „На трећем нивоу, активности предузима директор са тимом за заштиту уз обавезно ангажовање родитеља и надлежних органа, организација и служби (центар за социјални рад, здравствена служба, полиција и друге организације и службе)”, додаје се текст: „Када су извршиоци насиља ученици старости до 14 година против којих се не може поднети прекршајна или кривична пријава, нити покренути прекршајни и кривични поступак, на овом узрасту се искључиво примењују мере из надлежности образовно-васпитног система, здравственог система и система социјалне заштите. У раду са учеником до 14 година родитељ има обавезу да се укључи у појачан, односно по интензитету примерен потребама ученика васпитни рад.”

После става 6. додају се ст. 7. и 8. који гласе:

„Када дете предшколског узраста испољава агресивно понашање које је део развојне фазе или последица сметње у развоју детета васпитач у сарадњи са Тимом за заштиту планира мере подршке уз обавезно укључивање родитеља. Тим за заштиту процењује да ли је потребно укључивање других институција за подршку детету и породици (центра за социјални рад, здравствене службе и др.).

Када родитељ чини насиље или злостављање детета и када његово укључивање у поступак није у најбољем интересу детета Тим за заштиту обавезно укључује надлежни центар за социјални рад.”

Досадашњи ст. 7–18. постају ст. 9–20.

Досадашњи став 7. који постаје став 9. мења се и гласи:

„Информације о насиљу, злостављању и занемаривању прикупља, по правилу, психолог, педагог, односно друго задужено лице у установи – одељењски старешина, наставник, васпитач или члан тима за заштиту, непосредно по сазнању или сумњи на насиље, злостављање и занемаривање. Начин прикупљања информација одређује се у складу са специфичностима ситуације. Изјава од малолетних ученика се узима у складу са одредбама закона који уређује основе система образовања и васпитања, а којима је прописан васпитно-дисциплински поступак у установи.”

Досадашњи став 15. који постаје став 17. мења се и гласи:

„Када је родитељ починилац насиља и злостављања према запосленом, свом детету, детету/ученику или трећем лицу директор је дужан да одмах обавести полицију или јавног тужиоца.“

После досадашњег става 18. који постаје став 20. додају се нови ст. 21. и 22. који гласе:

„Уколико установа има сазнање да се насиље у које су укључени ученици догодило ван установе, дужна је да појача васпитни рад са ученицима уз обавезно укључивање родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.

Уколико се насилно понашање догоди у простору установе и/или у време образовно-васпитног рада и других активности установе предузимају се мере појачаног васпитног рада, а у складу са проценом нивоа води и окончава васпитно-дисциплински поступак у роковима и на начин утврђен законом. Установа обавештава друге институције у зависности од процењеног нивоа насиља“.

Досадашњи став 19. постаје став 23.

У пододељку: „**Редослед поступања у интервенцији**“, тачка 4) у ставу 2. речи: „здравствену службу и др.“, замењују се речима: „здравствену службу, а по потреби одељење надлежно за послове ученичког и студентског стандарда.“

У тачки 5) став 2. мења се и гласи:

„План заштите зависи од: врсте и тежине насилног понашања, последица насиља по појединца и колектив, броја учесника и сл. Мере и активности се планирају на основу сагледавања карактеристика детета/ученика, потреба за подршком и уз учешће детета/ученика и родитеља, осим када се ради о насиљу у породици, када је нужно укључити надлежни центар за социјални рад.“

Став 4. мења се и гласи:

„План заштите сачињава тим за заштиту заједно са одељенским старешином, односно васпитачем, психологом, педагогом, секретаром директором и родитељем, а по потреби и са другим надлежним организацијама и службама. За ученика који се образује у складу са чланом 76. став 6, тач. 1) и 2) Закона о основама система образовања и васпитања у израду плана заштите се укључује Тим за инклузивно образовање. У припрему плана заштите и реализацију, када год је могуће, установа ће укључити представнике одељенске заједнице, односно групе, ученичког парламента, као и децу, односно ученике – учеснике у насиљу и злостављању.“

После става 5. додаје се нови став 6. који гласи:

„План заштите треба да садржи и евалуацију плана.“

Досадашњи став 6. који постаје став 7. мења се и гласи:

„За трећи ниво насиља и злостављања директор установе подноси пријаву надлежним органима, организацијама и службама и обавештава Министарство, односно надлежну школску управу, у року од 24 сата. Процена нивоа насиља у року од 24 сата утврђује се на састанку тима за заштиту. Уколико ученици бораве у дому, обавештава се и одељење надлежно за послове ученичког и студентског стандарда. Пре пријаве обавља се разговор са родитељима, осим ако тим за заштиту процени да тиме може да буде угрожен најбољи интерес детета и ученика, о чему обавештава полицију или надлежног јавног тужиоца и надлежни центар за социјални рад.“

У досадашњем ставу 7. који постаје став 8. на крају текста додаје се реченица: „О комуникацији са медијима поводом конкретних ситуација насилног и ризичног понашања када се од установе тражи изјава, установа је дужна да одмах обавести надлежну школску управу и службу надлежну за односе са јавношћу Министарства.“.

После става 8. додаје се став 9. који гласи: „Ако се утврди одговорност директора за непредузимање или неблаговремено предузимање одговарајућих мера, прописаних овим правилником, у случајевима повреде забране насиља, у складу са законом који уређује основе система образовања и васпитања стичу се услови за престанак дужности директора. Директор установе је прекршајно одговоран уколико одмах по сазнању не пријави насиље у породици или непосредну опасност од насиља, омета пријављивање или не реагује на њега.“.

У пододељку: **„Документација, анализа и извештавање“** став 2. мења се и гласи:

„Одељењски старешина, односно васпитач бележи насиље на првом нивоу; прати и процењује делотворност предузетих мера и активности и евидентира у педагошкој документацији.“

Члан 5.

Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

Број 110-00-161/2010-04

У Београду, 7. јула 2020. године